

Цюцюра Л. Г.,

викладач;

Ржищівський індустріально-педагогічний фаховий коледж (м. Ржищів)

РОЛЬ УПРАВЛІНСЬКОГО КОНТРОЛЮ В ПІДПРИЄМНИЦЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

У статті досліджуються значення управлінського контролю в прийнятті стратегічних рішень керівниками підприємств.

Ключові слова: управлінський контроль, об'єкт контролю, принципи контролю, система контролю.

Постановка проблеми. Контроль – це функція управління, що забезпечує досягнення кінцевих цілей, поставлених організацією, і дозволяє реалізацію прийнятих стратегічних рішень. Використовуючи механізм зворотного зв'язку, керівництво організації встановлює правильність прийнятих рішень і визначає потребу в їх коригуванні – і це все завдяки контролю.

Управлінський контроль є одним із найважливіших елементів системи управління підприємством. Його роль у діяльності суб'єкта господарювання перманентно зростає і посилюється. Провідні світові компанії вже багато років вдало використовують різні варіації організації та методики управлінського контролю для здійснення господарської діяльності [11].

Внутрішні та зовнішні користувачі мають відносно високий попит на систему управлінського контролю, бо це додатковий інструмент збереження майна та інвестицій. Ось чому важливо, щоб підприємства удосконалювали систему внутрішнього управлінського контролю, яка має бути єдиним цілим із бухгалтерським обліком.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням управлінського контролю у своїх роботах приділяли увагу такі вітчизняні вчені, як Т.А. Бутинець, Р.О. Савченко, М.А. Болюх, Л.І. Шадурська, М.Д. Корінько та інші. Однак низка питань потребує детального вивчення та дослідження.

Метою статті є висвітлення зворотного зв'язку між управлінським контролем та стратегічними рішеннями, які приймаються керівниками підприємств.

Невирішені частини загальної проблеми. На сьогоднішній день державний та відомчий контроль, контроль зовнішніх користувачів посідає більш вагоме місце в діяльності підприємства, ніж управлінський внутрішньогосподарський контроль. Це потребує змін.

Виклад основного матеріалу дослідження. Ефективність функціонування підприємств значною мірою залежить від системи управлінського контролю. Теорія і практика управління підтверджує значення управлінського контролю для системи управління. Менш з тим, його розвиток в Україні показує, що контроль зовнішніх зацікавлених сторін домінує над управлінським контролем всередині підприємства. Відомо, що контроль є процесом, за допомогою якого менеджери намагаються впливати на об'єкти

всередині підприємства задля досягнення стратегічної мети. Тому головним призначенням управлінського контролю є вибір правильної стратегії, організація і реалізація її на практиці, що має забезпечити досягнення цілей підприємства.

Управлінський контроль включає в себе:

- стратегічний контроль або контроль за допомогою корпоративного управління;
- оперативний контроль або контроль керівництва;
- управління діяльністю або контроль працівником [11].

Основним інформаційним підґрунтям управлінського контролю є система бухгалтерського обліку, що здатна надавати дані для прийняття операційних та стратегічних рішень, а також здійснювати комплексні контрольні процедури. Водночас слід зазначити, що облікова інформація має відповідати сучасним вимогам, іншими словами – повинна бути своєчасною та релевантною. Системи обліку й управлінського контролю тісно взаємопов’язані і впливають одна на одну. Теорія й методологія управлінського контролю сприяє розвитку бухгалтерського обліку, а облік зі свого боку збагачує контроль.

Узагальнення отриманих результатів управлінського контролю, оцінювання впливу відхилень від очікуваних характеристик у процесі впровадження вибраного напрямку діяльності дають можливість формувати потрібні висновки та підсумки, на основі яких керівництво приймає управлінські рішення.

У процесі проведення управлінського контролю, об’єктом якого є функція планування, оцінюються плани впровадження вибраного напрямку діяльності, визначається їх відповідність цілям суб’єкта господарювання, їх реалістичність, можливість виконання. У подальшому отримані результати контролю діяльності аналізуються, осмислюються та узагальнюються.

Процес управлінського контролю забезпечується інформацією, зокрема законодавчою, технологічною, договірною, організаційно-управлінською, плановою, нормативно-довідковою та обліковою, а також інформацією матеріалів звичайної (операційної, фінансової, інвестиційної) діяльності та надзвичайних подій суб’єкта господарювання, іншою позаобліковою інформацією, що супроводжує процес впровадження вибраного напрямку діяльності суб’єкта господарювання [7].

Добре налагоджена система контролю дозволяє своєчасно виявляти виникаючі проблеми, слабкі сторони й загрози. Це справедливо насамперед для стратегічних рішень, що містять значний елемент ризику. Точно так само ефективно функціонуюча система контролю дозволяє виявити ті позитивні аспекти і сильні сторони, які виникли при здійсненні її діяльності.

Для реалізації важливих функцій стратегічного управління необхідно мати на підприємстві ефективну систему внутрішньогосподарського контролю. Для цього не обов’язково призначати контролера. Функцію контролю має виконувати кожен управлінець, якому за характером своєї діяльності доводиться делегувати повноваження, ставити завдання і давати доручення. Управлінський контроль

служить першою ланкою зворотного зв'язку, без якої немає ефективного стратегічного управління.

Вимоги до контролю:

- ✓ постійність;
- ✓ оперативність;
- ✓ поєднання перевірки зверху і контролю знизу;
- ✓ об'єктивність;
- ✓ масовість;
- ✓ гласність;
- ✓ дієвість;
- ✓ плановість;
- ✓ економічність [4, с.107].

Контроль має бути своєчасним, здійснюватися постійно через певні інтервали часу, в цьому і полягає принцип постійності і оперативності.

Проведення контролю має плануватися завчасно, за результатами перевірок повинні бути проведені заходи, які дозволять ліквідувати виявлені недоліки.

Висновки з цього дослідження. Отже, основне завдання контролю – це забезпечення досягнення цілей і місії організації.

Контроль повинен:

- ✓ орієнтуватися на досягнення конкретних результатів;
- ✓ забезпечувати своєчасність. Мобільність, надійність та гнучкість застосування контрольних операцій;
- ✓ відзначатися простотою;
- ✓ бути економічним, тобто базуватися на порівнянні витрат на його організацію з його результатами [4,с.107].

Таким чином, прийняття важливих управлінських рішень неможливе без здійснення контролю за всіма видами діяльності підприємства.

Список використаних джерел

1. Бутинець Т. А. Управлінський контроль: концептуальні підходи / Т. А. Бутинець, Р. О. Савченко // Сучасний бухгалтерський облік і контроль: проблеми розвитку; монографія / Т. А. Бутинець, Р. О. Савченко. Житомир: ПП «Рута», 2014. С. 94–170.

2. Болюх М.А., Бурчевський В. З., Горбаток М. І. Економічний аналіз : навч. посібник / за ред. М. Г. Чумаченка. Вид. 2-ге, перероб. і доп. Київ : КНЕУ, 2003. 556 с.

3. Гірняк О. М., Лазановський П. П. Менеджмент. Видавництво: Магнолія 2006.

4. Гуцаленко Л. В., Шадурська Л. І. Організація контролю дебіторської і кредиторської заборгованості господарюючого суб'єкта // Збірник наукових праць. Луцький національний технічний університет. Випуск 5 (20). Ч. URL: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/en_oif/2008_5_1/zbirnuk_O_FN_5_1_116.pdf.

5. Кайлюк Є. М., Андрєєва В. М, Гриненко В. В. Стратегічний менеджмент : навч. посіб. Харк. нац. акад. міськ. госп-ва. Харків : ХНАМГ, 2010. 279 с.

6. Кондукова Е.В., Лісовий А.В. Аналітичні аспекти податкового дослідження стану розрахунків з контрагентами // Сталий розвиток економіки. 2010. № 3. С. 285–290.

7. Корінько М.Д. Внутрішній контроль господарської діяльності підприємства : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів III-IV рівня акредитації. Вид.2-ге доп. і перероб. Київ :ДП «Інформ.-аналіт. Агентство», 2013. 420 с.

8. Корінько М.Д. Управлінський контроль в системі функціонування суб'єктів господарювання, Національна економіка, Інтелект XXI, 2019. № 5.

9. Марусяк Н. Л. Дебіторська та кредиторська заборгованості як основні регулятори кругообігу оборотного капіталу підприємства. Вісник Хмельницького національного університету. 2010. № 2. Т. 2. С. 139–142.

10. Москалюк Г. О. Система внутрішнього контролю дебіторської та кредиторської заборгованості : напрями удосконалення і розвитку. Ефективна економіка. 2013. № 3.

11. Савченко Р.О. Потреба підприємств у системі управлінського контролю. Агросвіт. 2015. № 17.

12. Савченко Р.О., Вплив факторів зовнішнього й внутрішнього середовища на порядок організації та функціонування системи управлінського контролю. Вісник ЖНАЕУ. 2016. Т. 2. № 1 (54).